

GRT

शिक्षक परिशोधनात्मक शोधकेंद्रीकरणपरामर्शी ई-संशोधन

जगद्वै अतिता सुरेश

संशोधनार्थी, शिक्षणशास्त्र विभाग डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर नगरवाडा, विरारपीठ, औरंगाबाद

सारांश :-

ई-लर्निंग हा शिक्षणरीत्या नव्यान पुरावत आलेली संकल्पना आहे. या संकल्पनेवरून ई-लर्निंगची संकल्पना, ई-लर्निंगचे फायदे, फायदे या बाबी सांगितल्या आहेत. शिक्षक प्रशिक्षणाला ई-शिक्षक अद्ययावताच्या माध्यमातून शिक्षण प्रशिक्षणात यशस्वीत जाण मिळविण्यासाठी अति कर्तव्यता आत्मसात करण्यासाठी ई-शिक्षकाला महत्त्व सांगण्यात आले आहे.

प्रस्तावना :-

आजकाल जगभरात शिक्षण प्रक्रियेत माहिती मिळविण्यासाठी माहिती संशोधन तंत्रज्ञानाच्या वापरात आणखी धरलार कात आहे. आज ई-लर्निंग ही संकल्पना विद्यार्थी व स्वरुपर विद्यार्थी यांच्या प्रणालीत वापरत आहे. ई-लर्निंग प्रणालीच्या माध्यमातून पारंपारिक अभ्यास प्रणालीला सादर करण्याचे एक योग्यते साधन आणल्याताना मिळाले आहे. शिक्षण व्यक्तीला जगभरासाठी सध्या बनविले. हे शिक्षण आपल्याला वेगवेगळ्या शैक्षणिक संस्थांच्या माध्यमातून मिळवण्यासाठी सक्षमते दिले जसे. त्यामुळे शिक्षक प्रशिक्षणाच्या बाबतही कल्पनाकडे निरंतर लक्ष दिले पाहिजे. संस्थातली मादती यागची लक्षित घेता ई-लर्निंगचा वापर शिक्षण प्रशिक्षणात करणे आज काळाची गरज झाली आहे. यासाठी ई-लर्निंग म्हणजे काय ते सांगणे नव्यान पाठे.

ई-लर्निंग म्हणजे काय ? :-

व्यावहारिक आणणे ई-लर्निंगचा वापर करता येऊ शकते आणि लार्डन शिक्षण, दूरस्थ शिक्षण, वेबसाइट आणवित शिक्षण, वेब आणवित शिक्षण, संगणक आणवित शिक्षण या बाबी प्रामुख्याने आणवित आहेत.

ई-लर्निंग म्हणजे जगातून अभ्यासकर्त्यांना बाहेर पुरवणे. अद्ययावतता आहे. त्या भूमी अभ्यासकर्त्यांना इंटरनेट, वीडीओ, वीडीओ, संशोधन, टीव्ही, दूरस्थ अभ्यास करणाऱ्या माध्यमातून आणणे अभ्यास करणे, अभ्यासकर्त्या.

ई-लर्निंगचे फायदे :-

ई-लर्निंगचा सर्वोत्तम फायदा आहे. आज आपण बाबी मादतीच्या माध्यमातून मिळवू शकता.

- 1) ई- लर्निंगचे विद्यार्थी ऑनलाईन क्रिया ऑफ लाईन अभ्यापन करते
- 2) ई - लर्निंगमध्ये ऑनलाईन चर्चेमध्ये सहभागी होण्याची लवचिकता असते.
- 3) ऑनलाईन मूल्यापनाची सोय असते.
- 4) ऑनलाईन क्रिया ऑफ लाईन स्वाध्यायापुढे लगेचच अनुशासन करते
- 5) ई - शिक्षक व विद्यार्थ्यांमध्ये चांगली परस्पर आंतरक्रिया घडते.
- 6) सोईनुसार घटक अभ्यासता येते.
- 7) ई - लर्निंग अभ्यापनापुढे विद्यार्थ्यांचा आत्मविश्वास वाढतो.
- 8) माहिती टाकणे व नको असलेली माहिती ग्राहूण टाकने अगदी सोपे आहे.
- 9) ई-लर्निंग मुळ ऐ घटक अनेक वेळा अभ्यासता येते.

शिक्षक प्रशिक्षणत ई - लर्निंग :-

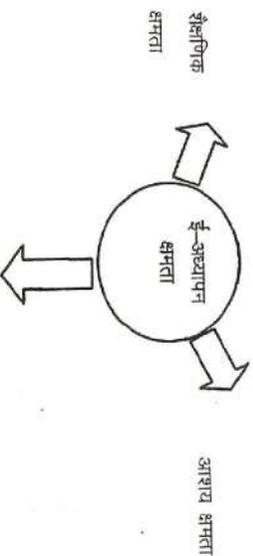
ई -लर्निंगच्या फायद्याचा विचार करून शिक्षण प्रशिक्षणत याच्या मोठ्या प्रमाणावर केल्यास नवश्रीच शिक्षण प्रशिक्षणाची आपणूची सुधारेल. ई-शिक्षक अभ्यापनामुळे आपण सेतूपूर्ण प्रशिक्षणत शिक्षकांमध्ये ई - अभ्यापनाबद्दल सकारात्मक दृष्टीकोन निर्माण करू शकतो. ई - शिक्षक अभ्यापनामुळे भविष्यात शिक्षकांना संगणकाचा सहकार्याने सहजतेने प्रगतीपणे अभ्यापन - अभ्यापन प्रक्रिया घडविताना येईल. ई - शिक्षक अभ्यापन ही एक अनुदेशन प्रणाली आहे.

यामध्ये माहिती संश्लेषण तंत्रज्ञानाच्या सहकार्याने तयार केलेले कार्यक्रम, ई-लर्निंगची वैशिष्ट्ये आणि स्वभा, औपचारिक सहाय्यताही तत्वे, क्षमताविविधित शिक्षण प्रणालीची तत्वे इ घटकांचे एकत्रिकरण केलेले आहे

ई - शिक्षक अभ्यापनात ई - लर्निंगचा वापर :-

- 1) ऑन लाईन व्यवसायिक गटलासाठी ई -लर्निंग कार्यक्रम यामध्ये वेगवेगळ्या अध्ययन कार्यक्रमांची शृंखला असते. त्यामध्ये उत्साही शिक्षक सहभागी होतात. आपल्या करताना इतर विद्यार्थी व शिक्षकांसोबत देवाण घेवाण करतात वेब आधारित तंत्रज्ञान आहे. विषयानुकेलेली चर्चा शालेय घटकांवर आधारित कार्यक्रमांमध्ये सहभागी होतात.
- 2) ई -लर्निंग प्रोग्राम ध्वनीक्षेपित स्वरूपात :-
ई - लर्निंग प्रोग्राम ध्वनीक्षेपित करण्याच्या स्वरूपात वापरतात. वेगवेगळे पाठवा घेऊन पाठ तयार करणे, इतर ऑनलाईन साहित्याच्या आढावा घेऊन ई-लर्निंग साहित्य तयार करणे. यामध्ये परस्पर क्रिया व्हिडीओ कॉन्फरन्सिंग आधारित अभ्यापन, ऑनलाईन संदेशची वैयक्तिक स्वयं निर्धारित अनुदेशन प्रक्रिया :-
यामध्ये ई -शिक्षक आणि सहभागी शिक्षक यांच्या पर्यात ऑनलाईन कार्यक्रमांची शृंखला इंटरनेट, सीडी रॉम, डीव्हीडी च्या सहकार्याने पोहोचविताना जातो. यामध्ये ई - अभ्यापनाशी अभ्यासक्रम घटक काही वेळा स्वयं अध्ययन पद्धतीने शिती ही पद्धत एक मार्गी संश्लेषण प्रक्रिया आहे. यामध्ये अभ्यापन ऑनलाईन चर्चा ई-नेटच्या माध्यमातून होते.

लील सर्व साधनांच्या वापरामुळे आपण शिक्षकांच्या मुलभूत व्यवसायिक क्षमता वाढवितानेसाठी प्रयत्न केले पाहिजे. ई- अभ्यापनाच्या सहकार्याने आपण शिक्षकांच्या शैक्षणिक क्षमता, आशय क्षमता तसेच संश्लेषण क्षमता विकसित करू शकतो.

संशोधन शमता

ई- लर्निंगच्या साह्यात शिक्षण प्रशिक्षणात ई - अभ्यापन शमता विकसित करण्याचे मार्ग :-

- 1) वेब आधारित ई लर्निंग
- 2) वर्ग आधारित ई -लर्निंग
- 3) ऑनलाईन वर्ग अभ्यापन आधारित - ई लर्निंग
- 4) प्रवाह माध्यम तंत्रज्ञानाच्या साह्याने ई - लर्निंग
- 5) ई -लर्निंग आधारित पारंपारिक वर्ग अभ्यापन आणि ई -लर्निंग अभ्यापनाचे एकत्रिकरण
या सर्व मार्गांनी आपण शिक्षकांमध्ये शैक्षणिक शमता, आशय शमता, आणि संशोधन शमताचा विकास करू शकतो. म्हणून शिक्षक प्रशिक्षणात ई-शिक्षक अभ्यापनाचा वापर करून सकारात्मक बदल घडवून आणू शकतो.

REFERENCES:

1. Mark W. Brodsky - "E-Learning Trends Today and Beyond", May 2003
2. Kerry Blinco, Jon Mason, Neil McLean, Scott Wilson - "Trends and Issues in E-learning Infrastructure Development", July 2004
3. Joe Pulichino - "Current Trends in e-Learning" - Research Report, March 2005
4. Consuelo L. Waight, Pedro A. Willging, Tim L. Wentling - "Recurrent Themes in E-Learning: A Analysis of Major E-Learning Reports"
5. De, A. Shivakumar, Norhon. C., Pushpendra, Rampal, A., Samson, M., Sinha, A., dreze. Public Report on basic Education In India- Oxford Universit Press

— C E R T I F I C A T E —

S.A.P.D. Jain Pathashala's

Kasturbai College of Education, Solapur (M.S.)

UGC Sponsored National Level Seminar on

The Emerging Issues & Challenges in Teacher Education

This is to Certify that Mrs. / Dr. / Prof. *जावे अनिता सुरेश* has Participated / Presented a Paper on the Sub Theme *शिक्षक प्रतिभा विकासासाठी बळकटीकरणसाठी ई - लर्निंग* in the National Level Seminar on 'The Emerging Issues & Challenges in Teacher Education' Organized by Kasturbai College of Education, Solapur on 24th and 25th August 2013

Dr. A.K. Bondarde
Co-Convener

Dr. D. S. Waghmare
Convener

Dr. B.G. Ahire
H.O.D. (M.Ed. & M. Phil)

Dr. S.S. Ganapur
Principal

